

LAPIN
KAMARI-
ORKESTERI

HETAN
MUSIIKKIPÄIVÄT

KAMARISINFONIAKONSERTTI III

SUOMALAISEN SELLOMUSIIKIN
KLASSIKKOJA JA RUUSURITAREITA

Hetan Musiikkipäivien avajaiskonsertti
Ke 31.3.2021 klo 19.00 Korundi

John Storgårds, johtaja
Anssi Karttunen, sello

Usko Meriläinen
1930 – 2004

Kirje sellistille (1990)

- I. Tempo 1 / Tempo 2
- II. Molto lento – Vivo – Andante

Kaija Saariaho
s. 1952

Notes on Light (2006/2009)
Kamariyhtyeversion Suomen ensiesitys

- I. Translucent, secret
- II. On Fire
- III. Awakening
- IV. Eclipse
- V. Heart of Light

Richard Strauss
1864 – 1949

Der Rosenkavalier Suite
(Ruusuritari-sarja) (1909-10/1945)
sov. kamariorkesterille George Morton (2020)
sovituksen KANTAESITYS / WORLD
PREMIERE of arrangement

- I. Prelude
- II. Auftritt Octavian und Überreichung der silbernen Rose
- III. Auftritt Valzacchi und Annina
- IV. Waltz
- V. Trio
- VI. Duet
- VII. Finale: Waltz

John Storgårds (s.1963) on opiskellut niin Sibelius-Akatemiassa kuin ulkomaillakin orkesterinjohtoa, sävellystä ja viulunsoittoa. Hän suoritti Sibelius-Akatemian kapellimestaridiplomin keväällä 1997 erinomaisin arvosanoin.

Storgårds aloitti muusikon uransa viulistina. Hän toimi konserttimestarina mm. Avanti!-kamariorkesterissa ja Ruotsin radion sinfoniaorkesterissa. Ensimmäinen vakituinen kapellimestari kiinnitys oli vuosina 1992–96 Ylioppilaskunnan Soittajiin. Vuosina 2003–2008 hän oli Helsingin kaupunginorkesterin päävierailija, ja syksystä 2008 vuoden 2015 loppuun hän toimi orkesterin 12. ylikapellimestarina. Storgårds on johtanut vakituisesti myös Oulun kaupunginorkesteria, Tapiola Sinfoniettaa ja ylikapellimestarina Tampere Filharmoniaa.

Lapin kamariorkesterin taiteellisena johtajana Storgårds aloitti vuonna 1996. Vakituksia ulkomaisia kiinnityksiä Storgårdsilla on päävierailijan kiinnitykset BBC Philharmonic Orchestraan ja Ottawassa National Arts Center Orchestraan. Storgårds on työskennellyt myös Münchenin kamariorkesterin taiteellisena partnerina. Storgårdsin viime kausien kiinnityksiä ovat olleet mm. loistavan vastaanoton saanut debyytti New Yorkin filharmonikkojen kanssa, ja esiintymiset Chicagon ja St. Louisin sinfoniaorkestereiden, London Philharmonic Orchestran sekä Scottish Chamber Orchestran kanssa. Storgårds kuuluu myös Lontoon Promsin vakioesiintyjiin BBC:n filharmonikkojen kanssa. Oopperakapellimestarina Storgårds on toiminut monissa Kansallisoopperan produksioissa, tuoreimpana Fagerlundin Höstsonaten. Savonlinnan oopperajuhlilla hän on johtanut mm. Mozartin Don Giovannin vuonna 2016.

Storgårdsin orkesterilevytysten luettelo on mittava. Levytyksiin lukeutuvat mm. Sibeliuksen ja Nielsenin sinfonioiden kokonaislevytykset. Storgårds esiintyy ja levyttää ahkerasti myös viulistina. Storgårds on saanut lukuisia julkisia tunnustuksia, mm. säveltaiteen valtionpalkinnon vuonna 2002 ja Pro Finlandia –mitalin vuonna 2012. Hän on myös Lapin yliopiston kunniatohtori.

Anssi Karttunen (s.1960) on yksi kansainvälisesti tunnetuimpia suomalaisia muusikoita. Hän esiintyy ympäri maailmaa soittimenaan barokki-, klassinen-, moderni- tai elektroninen sello sekä violoncello piccolo.

Karttunen on yhtäläillä kotonaan niin romanttisen konserton, barokkimusiikin kuin modernin musiikin parissa. Hänen harvinaisen laaja ohjelmistonsa

käsittää kaikki sellokirjallisuuden tunnetut teokset ja paljon myös tuntemattomia barokista nykypäivään. Yhteistyö monien säveltäjien kanssa - mm. Luca Francesconi, Usko Meriläinen, Magnus Lindberg, Kaija Saariaho, Tan Dun, Rolf Wallin - on synnyttänyt suuren joukon hänelle kirjoitettuja teoksia. Karttunen on myös sovittanut lukuisia teoksia sellolle, selloyhtyeille ja kamariyhtyeille, mm. Brahmsin pianokvinteton jousikvintetolle ja Händel-variaatiot jousitriolle sekä Schumannin Album für die Jugend'n ja Bartokin For Children -teoksen.

Karttunen on kantaesittänyt yli 180 teosta, joista 30 sellolle ja orkesterille. Hän kantaesitti Magnus Lindbergin sellokonsertton Orchestre de Paris'n, Esa-Pekka Salosen Manian London sinfonietaan ja Kaija Saariahon Notes on Lightin Boston Symphony Orchestran solistina. Tan Dunin sellokonsertton hän kantaesitti Radion sinfoniaorkesterin, Martin Matalonin sellokonsertton Orchestre National de Francen ja Luca Francesconin sellokonsertton Torinon RAI-orkesterin kanssa. Viimeaikaisia kantaesityksiä ovat olleet Magnus Lindbergin sellokonsertto 2 Los Angeles filharmonian, Jukka Tiensuun Oire Tampere Filharmonian ja Betsy Jolas'in Side Roads Swedish Chamber Orchestran kanssa. Muista kantaesityksistä mainittakoon Kaija Saariahon Mirage sopraanolle, sellolle ja orkesterille Karita Mattilan kanssa Orchestre de Paris'n solistina sekä Fred Lerdahlin Arches sellolle ja kamariyhtyeelle New Yorkissa marraskuussa 2010. Edessä on mm. Ramon Lazkanon ja Sean Shepherdin konsertot ja Antti Auvisen konsertto sellolle, videolle ja orkesterille.

Karttunen on esiintynyt solistina ja kamarimuusikkona Euroopassa, Pohjois- ja Etelä-Amerikassa sekä Kauko- ja Lähi-Idässä. Hän on usein kuultu vieras kansainvälisillä festivaaleilla ja esiintyy tunnettujen orkestereiden solistina akselilla Tokio-Pariisi-Los Angeles. Karttunen kalenterissa on esiintymisiä mm. Philadelphia Orchestran, Tokion NHK orkesterin, Münchenin filharmonikkojen, Los Angelesin filharmonikkojen, Boston Symphony Orchestran, Concertgebouw-orkesterin ja Filharmonica della Scalan kanssa.

Karttunen soittaa Zebra Triossa viulisti Ernst Kovacicin ja alttoviulisti Steven Dannin kanssa ja sello-piano duossa Nicolas Hodgesin kanssa. Hän esiintyy myös mm. Sons of Chipotle -duossa John Paul Jonesin kanssa.

CD-levyjä Karttunen on äänittänyt paitsi yksin, myös mm. London Sinfonietaan, Los Angeles filharmonian, Philharmonia-orkesterin, Luxembourgin filharmonian sekä Shanghain sinfoniaorkesterin solistina. Sony Classical on julkaissut Saariahon, Lindbergin ja Salosen konsertot Anssi

Karttusen esittämänä. Deutsche Grammophon julkaisi DVD:n Tan Dunin The Map -konsertosta. Kaudella 2012-13 ilmestyi Brahmsin kamarimusiikkia sekä Mystery Variations (Toccata Classics), Saariahon trio-CD sekä Lindbergin selloteos CD (Ondine), Dutilleux'n sellokonsertto (Deutsche Gramophon) sekä tangoja Zebra-triolle ja selloyhtyeille (Albany Records).

Omien konserttiensa ohella Karttunen toimi 1994-98 Avanti!-kamariorkesterin taiteellisena johtajana. Hän oli myös taiteellisena johtajana Helsinki Biennalessa 1995 sekä Porvoon Suvisoitossa 1994-97. Vuosina 1999-2005 Karttunen toimi London Sinfoniettan soolosellistinä. Karttunen oli myös Musica nova Helsinki -festivaalin taiteellinen johtaja 2015. Karttunen opiskeli mm. Erkki Raution, William Pleethin, Jacqueline du Prén, sekä Tibor de Machulan johdolla. Hän opettaa itse Pariisissa Ecole Normale de Musiquessa.

Anssi Karttusen soitin on cremonalaisen Francesco Ruggerin rakentama.

George Morton on brittiläinen kapellimestari ja sovittaja, jonka erikoisalaa on suurille orkestereille sävelletyn musiikin orkestrointi pienemmille kokoonpanoille. Hänen sovituksiaan esittäneitten kapellimestarien mukaan hänen "briljantit ja älykkäät" oopperasovituksensa ovat levinneet merkittävimpien kustantajien kautta laajalti konserttilavoille ympäri maailman. Mortonin sovituksia ovat esittäneet mm. BBC Concert Orchestra, BBC Singers, BBC Scottish Symphony Orchestra, Lapin kamariorkesteri, London Chamber Orchestra, Zug Sinfonietta, NOVA Filharmonija, Kammerakademie Potsdam ja Oxford Philharmonic Orchestra. Tämäniltainen sovitus on tehty mittatilaustyönä sen kantaesittäväälle Lapin kamariorkesterille.

/ / /

Aivan liian vähälle huomiolle sekä Suomessa että kansainvälisesti jäänyt merkittävä säveltäjä **Usko Meriläinen** sävelsi mm. kuusi sinfoniaa, useita muita orkesteriteoksia, kolme jousikvartettoa sekä konserttoja pianolle (useita), huilulle ja kitaralle. Myös harvoin kuultu - sellisti Seppo Eirolalle sävelletty sellokonsertto vuodelta 1975 löytyy, sekä uudemman sellokirjallisuuden esittäjälegenda Anssi Karttuselle, illan solistillemme, sävelletty ja omistettu toinen sellokonserttomainen sävellyks 'Kirje sellistille'.

Teos on paitsi solistin, myös Avanti!-kamariorkesterin ja Helsingin Juhlaviikkojen tilausteos ja sai kantaesityksensä kyseisellä festivaalilla elokuussa 1990.

Soolosellisti ja yhdeksän soittajaa muodostavat tässä teoksessa oikeastaan monta eri vaihtelevaa yhtyettä, joissa kaikissa solisti joka tapauksessa hallitsee maisemaa. Ensimmäinen, kaiken kaikkiaan vauhdikkaampi osa jaksoituu kahteen eri vuorottelevaan tempokerrokseen, joista toinen on ennen kaikkea sähköä ja toinen laulavampi. Säveltäjä Jouni Kaipaisen (1956-2015) hienoa kollegansa teosta kommentoivaa tekstiä lainatakseni "kasvaa aidosti meriläismäinen ajatusten kaleidoskooppi, jossa totunnaista rytmirakennetta tuon tuosta rikotaan aleatorisilla pyrähdyksillä". Toinen, meditatiivisempi osa on sekä sointiväreiltään että melodisten aineistensa rikkaudessa vangitseva. Leikkisyyttä ja ahdistuneempaa energiaa siitä löytyy myös, mutta mielteliäisyys palaa. Jouni Kaipaista taas lainatakseni "sellistin julkituoma säveltäjän kirje on sisällöltään mielikuvituksellinen, kiihkeä, hilpeä, syvämietteinen, hyytävä ja lopulta toteavan rauhallinen. Näistä kvaliteeteista kasvaa esimerkillisen ehjä taideteos".

Illan toinen (ja tälläkin hetkellä varsin aktiivinen) merkittävä suomalaissäveltäjä on aikamme kansainvälisesti tunnetuimpiin ja arvostetuimpiin säveltäjiin ylipäätään kuuluva **Kaija Saariaho**. Kaijan ja Anssi Karttusen läheinen ystävyys ja vuosikymmeniä kukoistanut aktiivinen yhteistyö on tuottanut useita hienoja, sekä isompia että pienimuotoisempia teoksia; mainittakoon esimerkiksi Petals sellolle ja elektroniikalle (1988), Amers (1992) sellolle, kamariyhtyeelle ja elektroniikalle sekä Sept Papillons (2020) soolosellolle. Erityisen merkittävä Anssi Karttuselle sävelletty teos on kuitenkin nyt kuultava sellokonsertto Notes on Light, jonka isomman orkestraation alkuperäisversion kantaesitys oli Bostonin sinfoniaorkesterin konsertissa Jukka-Pekka Sarasteen johdolla helmikuussa 2007 ja Suomen ensiesitys Radion sinfoniaorkesterin konsertissa allekirjoittaneen johdolla saman vuoden maaliskuussa. Nyt (vasta!) tässä striimikonsertissa saa vihdoin Suomen ensiesityksensä teoksen kamariyhtyeversio, jonka säveltäjä muokkasi jo yli kymmenen vuotta sitten ja joka sai kantaesityksensä musikFabrik yhtyeen konsertissa Kölnissä kesällä 2010.

Viisiosainen teos on soolokonserttona harvinainen rakennelma, mutta sellokonsertto tämä mitä selkeimmällä tavalla on, monimerkityksellisellä otsikolla ja niin ikään hyvinkin rikkaita osiintoja sisällöstään antavilla eri

osiensa nimillä. Teoksen partituurin loppusivuilla säveltäjä lainaa T.S.Eliotin niinikään viisiosaista, vaikuttavaa, vuonna 1922 kirjoitettua runoa The Waste Land ('Autio maa'), seuraavasti:

"...I could not speak, and my eyes failed,
I was neither living nor dead, and I knew nothing,
looking into the heart of the light, the silence."

Richard Straussia on harvemmin kuultu Lapin kamariorkesterin konserteissa. Tämä tietenkin johtuu suuren saksalaissäveltäjän tuotannosta, joka sinänsä on mittava mutta ei sisällä paljoakaan kamariyhtyeille tai kamariorkesterikokoonpanoille. Onkin fantastista että nyt pääsemme kantaesittämään hänen Ruusuritarimusiikkiaan, nuoren brittiläisen ystävämme George Mortonin tuoreena ja meille omistettuna sovituksena kamariorkesterille! Kysymyksessä on siis Straussin niin rakastetusta oopperasta Der Rosenkavalier jo hänen elinaikanaan (mutta ei hänen itsensä toimesta; ainoastaan hänen hyväksynnällään) muokattu orkesterisarja, jonka laati tiivistävästi puolalainen kapellimestari Artur Rodziński (1892-1958). Tämä sarja tiivistää onnistuneesti koko kolminäytöksisen koomisen oopperan alle puolituntiseksi orkesterifantasiaksi, jossa kuitenkin kaikki musiikki on kyseisen teoksen omaa, ja ylimenoineen kaikkineen uskomattoman paljon koko oopperan hengestä ja taidosta saadaan mukaan. George Morton on siis omassa sovituksessaan ottanut puhtaasti juuri Rodzińskin muokkaaman sarjan lähtökohdaksi, mutta tietenkin tavoitteenaan tehdä omasta versiostaan niin tarkasti Richard Straussin alkuperäisorkestraatiota kunnioittava kuin mahdollista. Lapin kamariorkesterin kantayleisöön kuuluvat muistanevat ennestään hyvinkin esittämämme George Mortonin onnistuneet kamariorkesterisovitukset Tšaikovskin sinfoniasta no 5 ja Gustav Holstin Planeetat-sarjasta.

Tämä konserttiohjelma olisi kaikista kevätkauden 2021 ohjelmistamme ollut juuri erityisen hieno saada esittää täysille katsomoille, niin Rovaniemellä kuin Hetassa. Näin ei nyt tapahdu, mutta striimin kautta olemme teille kaikille niin intensiivisesti läsnä kuin vain ikinä pystymme!

John Storgårds

I-viulu

I-konserttimestari Abel Puustinen
II-konserttimestari Iida Lymi
Nina Ronkainen
Renata Mojzer

II-viulu

Kaia Voitka
Riikka Silvonen
Ulla Hakoköngäs

Alttoviulu

Taru Lehto
Max Nyman
Tuukka Susiluoto

Sello

Lauri Angervo
Laura Martin

Harppu

Vuokko Ahtila

Kontrabasso

Heidi Rahkonen

Patarummut

Jussi Markkanen

Celesta

Väinö Jalkanen

Huilu

Heli Haapala

Oboe

Philip Haworth

Klarinetti

Pekka Niskanen

Fagotti

Antal Mojzer

Käyrätorvi

Ilkka Puputti
Tanja Nisonen

Trumpetti

Tomas Gricius

Tuuba

Ari-Pekka Kujala

Pasuuna

Tuomas Virkkala

Lyömäsoittimet

Tuija-Maija Nurminen
Mikael Heikkilä

Piano

Anna Laakso